

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi eräiden työsuojelua koskevien lakien ja säännösten kumoamisesta ja muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi vanhentuneina vuonna 1929 annettu laki lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä ja vuonna 1967 annettu laki metsä- ja uittotyöntekijöiden yhteisasunnoista. Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annettua laista poistettaisiin tarpeettomana yleinen vaatimus ilmoittaa työn alkamisesta työsuojeluviranomaiselle. Työneuvostosta ja

työsuojelun poikkeusluvista annetun lain muutoksella työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston kokoonpanosta päättäminen siirrettäisiin työministeriöltä asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tehtäväksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Työlainsäädännön yleinen kehitys ja työolosuhteiden muutokset ovat aiheuttaneet sen, että eräät työsuojelua koskevat lait ja niiden yksittäiset säännökset ovat vanhentuneet. Työsuojeluhallinnon ja -valvonnan uudistaminen ja sopeuttaminen Euroopan unionin (EU) oikeusjärjestykseen ovat osaltaan aiheuttaneet myös tarvetta poistaa tarpeetonta säätelyä ja koota päällekkäisiä säännöksiä yhteen.

Lainsäädännön tarkistaminen ja ajanmukaistaminen on tarpeellista myös sen tähden, että työasioiden hallintoa on uudistettu ja muutettu. Tämä kehitys jatkuu edelleen. Työsuojeluhallinnosta annetulla lailla (16/93) lakkautettiin työsuojeluhallitus 1. päivästä maaliskuuta 1993 lukien. Sen tehtävät siirrettiin tarpeelliselta osin työministeriölle ja työsuojelun piirihallinnolle.

Valtioneuvosto teki 9. päivänä lokakuuta 1986 periaatepäätöksen valtion hallintoviranomaisten normiannon uudistamisesta. periaatepäätöksen mukaisesti ministeriöiden tuli tehdä tarpeelliset tarkistukset hallinnon alan

norminantoon. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä teki 19. päivänä lokakuuta 1987 ehdotukset tarpeettomien ja vanhentuneiden normien kumoamisesta. Pääosin tämän perusteella hallitus antoi eduskunnalle esityksen (HE 121/1991 vp) laeiksi eräiden työlainsäädäntöön kuuluvien lakien kumoamisesta ja muuttamisesta, jolla kumottiin tai muutettiin kahdeksan työlainsäädännön vanhentunutta lakia tai säännöstä.

Tässä esityksessä ehdotetut lait perustuvat hallinnon sisäiseen selvitystyöhön, josta on saatu asianomaisten viranomaisten ja etujärjestöjen lausunnot.

Laki lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä (101/29) tuli voimaan 1. päivänä lokakuuta 1929. Lailla on ratifioitu vastaava Kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimus N:o 13 vuodelta 1921. Valtioneuvoston päätös eräitä terveydelle haittaa aiheuttavia kemikaaleja ja niitä sisältäviä tuotteita koskevista kielloista ja rajoituksista täyttää sinänsä ILO:n sopimuksen edellytykset. Valtioneuvoston päätöksessä ei ole lain 2 §:n sisältämää poikkeamismahdollisuutta rautatierakenteiden ja tehtaiden maalaukseen. Käytännössä lain

tarkoittamat kielletyt yhdisteet on korvattu muilla aineilla. Näin ollen poikkeussäännös ei ole tarpeellinen. Laki ja sen nojalla annettu alemman asteiset säädökset voidaan siten kumota kokonaisuudessaan.

Metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista annettu laki (344/67) eli kämppälaki on pääosin menettänyt merkityksensä. Käytössä on lähes koko maan kattava noin kilometrin välein oleva metsätieverkosto. Irtouitto on loppunut ja puuta kuoritaan metsässä vain satunnaisesti. Puutavaran hakkuu on koneellistunut noin 75 %:iin pystykauppojen määrästä. Koneyrittäjät vastaavat puunkorjuusta yleensä kokonaisurakkana kannolta tehtäälle. Työmaa-asuminen on vähäistä ja tapahtuu yleensä asunto- ja matkailuvaunussa. Viimeinen täysin huollettu kämpä lopetti toimintansa vuonna 1984. Lain vaatimustaso voidaan tarvittaessa toteuttaa yleisten työsuojelusäädösten ja työehtosopimuksen perusteella. Lain säännökset työmaakuljetuksen järjestämisestä siirrettäisiin valtioneuvoston päätökseen puunkorjuutoiden järjestysohjeista (289/86).

Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 b §:n (34/89) mukaan työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaooston työnantaja- ja työntekijäjäsenen nimitää työministeriö. Työsuojeluhallinnon 1. päivänä maaliskuuta 1993 voimaan tulleen uudistuksen yhteydessä työsuojeluhallinnosta annetun lain 4 §:ssä siirrettiin työsuojelupiirejä avustavan työsuojelulautakunnan kokoonpanosta määrääminen asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tehtäväksi. Lautakunnan tehtävänä on työsuojelua koskevien periaatekysymysten käsittely, työsuojelun yhtenäistäminen ja edistäminen sekä alan yhteistoiminnan kehittäminen työsuojelupiirin alueella. Työsuojelulautakunnasta muodostettu poikkeuslupajasto käsittelee ja ratkaisee eräät työolosuhteisiin liittyvät poikkeusluvut. Toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista, että työsuojelupiirin työsuojelutoimisto määrää myös jaoston kokoonpanon. Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 b §:ään tehtäisiin tätä tarkoittava muutos.

Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain (131/73) 21 § sisältää yleisen velvollisuuden ilmoittaa työsuojeluviranomaiselle yli kuukauden kestävästä työmaasta, jolla työskentelee yli 10 työntekijää. Alkavat työmaat eivät kuitenkaan yleensä työntekijämääräl-

tään ylitä 10 työntekijää. Työsuojeluviranomaisen työpaikkarekisteri ja siihen liittyvät tiedostot antavat yleensä työsuojelupiirin tarvitsemat tiedot työpaikoista alkamisilmoitusta tehokkaammin ja kattavammin.

Tarkoituksenmukaiseksi ennakkoilmoitus on osoittautunut rakennustyössä ja työvoiman vuokrauksen osalta. Vuokratyöstä on erillissäännös 21 a §:ssä. Rakennustyön alkamisilmoituksesta on yksityiskohtaisesti säädetty rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen (629/94) 6 §:ssä.

Muulta osin työmaan alkamisilmoitus jäisi asianomaisen ministeriön erillispäätöksen varaan. Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 21 §:ään tehtäisiin tätä tarkoittava muutos. Rakennustyön osalta sääntely jäisi kokonaan asianomaisen valtioneuvoston päätöksen varaan.

2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Ehdotukset lakien kumoamisesta ja muuttamisesta perustuvat alunperin valtiovarainministeriön asettaman keskushallinnon norminantoa selvittäneen työryhmän mietintöön (komiteamietintö 1986:10) ja sosiaali- ja terveysministeriön vastaavan työryhmän muistioon (STM: työryhmämuistio 1988:27).

Asianomaisilta työmarkkinajärjestöiltä ja viranomaisilta on norminperkauksen eri vaiheessa pyydetty lausunnot. Esityksen valmistelussa on otettu huomioon työmarkkinajärjestöjen ja viranomaisten kannanotot. Asia on ollut esillä kemian työsuojelun neuvottelukunnassa ja metsäalan turvallisuustyön työalatoimikunnassa.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole vaikutusta valtioneulouteen eikä kunnallistalouteen. Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä 1 päivänä maaliskuuta 1929 annettu laki (101/29) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki

metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan metsä- ja uittotyöntekijäin yhteisasunnoista 28 päivänä heinäkuuta 1967 annettu laki (344/67) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki

työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 2 päivänä elokuuta 1946 annetun lain (608/46) 10 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (34/89), seuraavasti

10 b

Poikkeuslupajaoston puheenjohtajana on työsuojelulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä työsuojelulautakunnan yksi työnantaja- ja yksi työntekijäjäsen, jotka asianomainen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto määrää tähän tehtävään lautakunnan toimikaudeksi. Samaksi ajaksi työsuojelutoimisto määrää kummallekin viimeksi mainitulle jäsenelle kaksi henkilökohtaista varajäsentä

lautakunnan työnantaja- ja työntekijäjäsenistä ja näiden varajäsenistä. Jäsenen tai varajäsenen paikan tullessa avoimeksi kesken toimikauden täytetään paikka jäljellä olevaksi ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

4.

Laki**työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/73) 21 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 8 päivänä tammikuuta 1993 ja 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetuilla laeilla (17 ja 510/93), seuraavasti:

21 §

Asianomainen ministeriö voi tarvittaessa määrätä työnantajan tai muun, joka aikoo ryhtyä teettämään työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvaa työtä, ilmoittamaan

työn aloittamisesta asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

3.

Laki

työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 2 päivänä elokuuta 1946 annetun lain (608/46) 10 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (34/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 b

Poikkeuslupaoston puheenjohtajana on työsuojelulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä työsuojelulautakunnan yksi työnantaja ja yksi työntekijäjäsen, jotka työministeriö määrää tähän tehtävään lautakunnan toimikaudeksi. Samaksi ajaksi työministeriö määrää kummallekin viimeksi mainitulle jäsenelle kaksi henkilökohtaista varajäsentä lautakunnan työnantaja- ja työntekijäjäsenistä ja näiden varajäsenistä. Jäsenen tai varajäsenen paikan tullessa avoimeksi kesken toimikauden täytetään paikka jäljellä olevaksi ajaksi.

Ehdotus

10 b

Poikkeuslupajaoston puheenjohtajana on työsuojelulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä työsuojelulautakunnan yksi työnantaja- ja yksi työntekijäjäsen, jotka asianomainen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto määrää tähän tehtävään lautakunnan toimikaudeksi. Samaksi ajaksi työsuojelutoimisto määrää kummallekin viimeksi mainitulle jäsenelle kaksi henkilökohtaista varajäsentä lautakunnan työnantaja- ja työntekijäjäsenistä ja näiden varajäsenistä. Jäsenen tai varajäsenen paikan tullessa avoimeksi kesken toimikauden täytetään paikka jäljellä olevaksi ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

4.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasiassa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/73) 21 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 8 päivänä tammikuuta 1993 ja 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetuilla laeilla (17 ja 510/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Joka ryhtyy tai aikoo ryhtyä teettämään kuukautta kauemmin kestäväksi tarkoitettua työtä useampaa kuin kymmentä työntekijää käyttäen, on velvollinen hyvissä ajoin ennen työn alkamista tai, milloin se ei ole mahdollista, viimeistään viikon kuluessa työn alkamisesta tekemään asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle ilmoituksen työn laadusta, alkamisajasta ja työntekijöiden likimääräisestä luvusta. Jos työsuojeluviranomainen pitää sitä välttämättömänä, on ilmoitusta täydennettävä työhuonetilojen ja muiden työntekijöiden käyttöön aiottujen tilojen piirustuksilla sekä tiedoilla sellaisista käyttöön aiotuista koneista ja muista teknisistä laitteista sekä aineista, joiden käyttöön liittyy olennainen tapaturman tai ammattitaudin vaara.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske:

1) työtä, jota työntekijä tekee kotonaan tai muutoin sellaisissa olosuhteissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa sen järjestelyä; eikä

2) työtä sellaisilla aloilla, jotka työministeriö katsoo tarkoituksenmukaiseksi vapauttaa ilmoitusvelvollisuudesta.

Yhteisellä rakennustyömaalla tehtävästä työstä alkamisilmoituksen tekee pääurakoitsija tai, mikäli sellaista ei ole, rakennuttaja tai muu, joka ohjaa tai valvoo kahden tai useamman työnantajan toimintaa yhteisellä rakennustyömaalla. Ilmoitus on tehtävä jokaisesta työmaasta, joka on tarkoitettu kestäväksi kauemmin kuin kuukauden ja jolla itsenäiset työnsuorittajat mukaan lukien työskentelee yhteensä vähintään kymmenen henkilöä.

21 §

Asianomainen ministeriö voi tarvittaessa määrätä työnantajan tai muun, joka aikoo ryhtyä teettämään työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvaa työtä, ilmoittamaan työn aloittamisesta asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

